

باسمه تعالی

دانشگاه آزاد اسلامی واحد دزفول

دانشکده پرستاری و مامایی

طرح درس اصول خدمات بهداشت جامعه (بهداشت ۱)

نام درس:	میزان واحد:	رشته تحصیلی:	مقطع تحصیلی دانشجویان:	محل برگزاری:	مدرس:
اصول خدمات بهداشت جامعه (بهداشت ۱)	۲ واحد (۱/۵) واحد نظری - ۰/۵ واحد کارآموزی	مامائی	کارشناسی پیوسته	دانشکده پرستاری و مامائی	مریم امیری

شرح درس:

در این درس اصول بهداشت و نظام خدمات بهداشتی در ایران و جهان تدریس شده، دانشجویان با بهداشت فردی و اجتماعی و رابطه بهداشت با سلامت و توسعه اجتماع آشنا می گردند.

هدف کلی:

- ۱- آشنایی با اصول بهداشت و نظام خدمات بهداشتی در ایران و جهان
- ۲- آشنایی با بهداشت فردی و اجتماعی و رابطه بهداشت با سلامت و توسعه اجتماع
- ۳- آشنایی با بهداشت جامعه نگر، مامایی جامعه نگر و نقش ماما در تامین سلامت جامعه

هدف کلی: فراگیران بتوانند مفهوم بهداشت را بشناسند و تاریخچه بهداشت و بهداشت در اسلام را شرح دهند.						
محتوای درس: مفاهیم بهداشتی، تاریخچه بهداشت، دیدگاههای بهداشتی اسلام						
شماره جلسه	اهداف ویژه در پایان هر جلسه دانشجو باید بتواند:	حیطه	روش یاددهی یادگیری	مواد و وسایل آموزشی	زمان جلسه (دقیقه)	نحوه ارزشیابی و درصد آن
۱	۱- دانشجو مفهوم بهداشت را تعریف کند ۲- تاریخچه بهداشت را شرح دهد ۳- دیدگاههای بهداشتی را از نظر دین اسلام بیان نماید	شناختی	سخنرانی مباحثه ای پرسش و پاسخ	پاور پوینت، ماژیک و وایت بورد	۶۰ دقیقه	مشارکت در بحث علمی (۱۰٪) آزمون میان ترم (۱۵٪) آزمون پایان ترم (۷۵٪)

هدف کلی: فراگیران بتوانند سلامت را بشناسند و ابعاد سلامتی و طیف سلامتی را شرح دهند.						
محتوای درس: مفهوم سلامتی از نقطه نظر آماری و سازمان بهداشت جهانی، تحلیل مفاهیم سلامتی، ابعاد سلامتی (جسمی، روانی، اجتماعی، معنوی)، طیف سلامتی						
شماره جلسه	اهداف ویژه در پایان هر جلسه دانشجو باید بتواند:	حیطه	روش یاددهی یادگیری	مواد و وسایل آموزشی	زمان جلسه (دقیقه)	نحوه ارزشیابی و درصد آن
۲	۱- مفهوم سلامتی را تعریف کند ۲- تعاریف و دیدگاههای مختلف سلامتی را تحلیل نماید ۳- ابعاد سلامتی را تشریح کند ۴- طیف سلامتی را ذکر نماید.	شناختی	سخنرانی مباحثه ای پرسش و پاسخ،	پاور پوینت ماژیک و وایت بورد	۶۰ دقیقه	مشارکت در بحث علمی (۱۰٪) آزمون میان ترم (۱۵٪) آزمون پایان ترم (۷۵٪)

هدف کلی : فراگیران بتوانند عوامل اجتماعی تعیین کننده سلامتی، اهداف و مفاهیم آن را تشریح کنند.

محتوای درس : عوامل تعیین کننده سلامتی ، اهداف و مفاهیم عوامل تعیین کننده سلامتی

شماره جلسه	اهداف ویژه در پایان هر جلسه دانشجو باید بتواند:	حیطه	روش یاددهی یادگیری	مواد و وسایل آموزشی	زمان جلسه (دقیقه)	نحوه ارزشیابی و درصد آن
۳	۱- دانشجو مهمترین عوامل تعیین کننده سلامتی را نام ببرد ۲- عوامل ژنتیکی و فردی را بیان کند ۳- عوامل محیطی را شرح دهد. ۴- شیوه های زندگی مردم را با ذکر مثال توضیح دهد ۵- وسعت و کیفیت ارائه خدمات بهداشتی را شرح دهد	شناختی	بحث، سخنرانی پرسش و پاسخ	پاور پوینت ماژیک و وایت برد	۶۰ دقیقه	مشارکت در بحث علمی (۱۰٪) آزمون میان ترم (۱۵٪) آزمون پایان ترم (۷۵٪)

هدف کلی : فراگیران بتوانند بیماری را تعریف کنند . عوامل بیماریزا را بشناسند . و روشهای پیشگیری را با ذکر مثال شرح دهند.

محتوای درس : مفاهیم بیماری از دیدگاههای مختلف، علایم بیماری، طیف سلامت و بیماری، انواع عوامل موثر بر بیماری ، انواع عوامل بیماریزای زیست شناختی و عوامل مربوط به میزبان، مفهوم پیشگیری، اقدامات لازم در هر مرحله پیشگیری

شماره جلسه	اهداف ویژه در پایان هر جلسه دانشجو باید بتواند:	حیطه	روش یاددهی یادگیری	مواد و وسایل آموزشی	زمان جلسه (دقیقه)	نحوه ارزشیابی و درصد آن
۴	۱- دانشجو مفهوم بیماری را تعریف کند ۲- علایم بیماری، طیف بیماری را بیان کند ۳- شبکه علیت در ایجاد بیمارها را شرح دهد. ۴- انواع عوامل بیماریزا را با ذکر مثال شرح دهد ۵- مفهوم پیشگیری را شرح دهد . و انواع آن را بیان کند. ۶- اقدامات لازم در هر مرحله پیشگیری را بیان کند	شناختی	سخنرانی مباحثه ای پرسش و پاسخ نمایش عملی	پاور پوینت ماژیک و وایت برد	۶۰ دقیقه	مشارکت در بحث علمی (۱۰٪) آزمون میان ترم (۱۵٪) آزمون پایان ترم (۷۵٪)

هدف کلی: فراگیران بتوانند مفهوم پیشگیری، انواع آن و اقدامات لازم در هر مرحله پیشگیری را شرح دهد						
محتوای درس: سطوح بهداشت، مفهوم پیشگیری، انواع پیشگیری، اقدامات لازم در هر مرحله پیشگیری						
شماره جلسه	اهداف ویژه در پایان هر جلسه دانشجو باید بتواند:	حیطه	روش یاددهی یادگیری	مواد و وسایل آموزشی	زمان جلسه (دقیقه)	نحوه ارزشیابی و درصد آن
۵	۱- مفهوم پیشگیری را شرح دهد. ۲- انواع پیشگیری را بیان کند. ۳- پیشگیری سطح اول را با ذکر مثال توضیح دهد. ۴- پیشگیری سطح دوم را با ذکر مثال توضیح دهد. ۵- پیشگیری سطح سوم را با ذکر مثال توضیح دهد. ۶- اقدامات لازم در هر مرحله پیشگیری را شرح دهد.	شناختی	سخنرانی مباحثه ای پرسش و پاسخ بحث گروهی	ماژیک و وایت بورد	۶۰ دقیقه	مشارکت در بحث علمی (۱۰٪) آزمون میان ترم (۱۵٪) آزمون پایان ترم (۷۵٪)

هدف کلی: دانشجویان با نظام عرضه خدمات بهداشتی آشنا شوند.						
محتوای درس: نظام عرضه خدمات بهداشتی، نظام درمانی و خدمات هر سطح، نظام بهداشتی و خدمات هر سطح						
شماره جلسه	اهداف ویژه در پایان هر جلسه دانشجو باید بتواند:	حیطه	روش یاددهی یادگیری	مواد و وسایل آموزشی	زمان جلسه (دقیقه)	نحوه ارزشیابی و درصد آن
۶	۱- دانشجویان نظام عرضه خدمات بهداشتی را بیان کنند. ۲- دانشجویان نظام درمانی و خدمات هر سطح را شرح دهند. ۳- دانشجویان نظام بهداشتی و خدمات هر سطح را ذکر کنند.	شناختی	سخنرانی مباحثه ای پرسش و پاسخ بحث گروهی	ماژیک و وایت بورد پاورپوینت	۶۰ دقیقه	مشارکت در بحث علمی (۱۰٪) آزمون میان ترم (۱۵٪) آزمون پایان ترم (۷۵٪)

هدف کلی: تعیین وضع موجود و مسائل بهداشتی درمانی ایران و کلیات جمعیتی در رابطه با بهداشت و اولویت بندی خدمات						
محتوای درس: وضعیت موجود بهداشتی درمانی، اهم مسائل بهداشتی درمانی، کلیات جمعیتی در رابطه با بهداشت، اولویت بندی خدمات						
شماره جلسه	اهداف ویژه در پایان هر جلسه دانشجو باید بتواند:	حیطه	روش یاددهی یادگیری	مواد و وسایل آموزشی	زمان جلسه (دقیقه)	نحوه ارزشیابی و درصد آن
۷	۱- دانشجو وضع موجود بهداشتی درمانی را بیان کند. ۲- دانشجو مسائل بهداشتی درمانی را شرح دهد. ۳- دانشجو کلیات جمعیتی و ارتباط آن با بهداشت را توضیح دهد. ۴- دانشجو قادر باشد خدمات بهداشتی و درمانی را اولویت بندی کند.	شناختی	سخنرانی مباحثه ای پرسش و پاسخ بحث گروهی	ماژیک و وایت برد و پاورپوینت	۶۰ دقیقه	مشارکت در بحث علمی (۱۰٪) آزمون میان ترم (۱۵٪) آزمون پایان ترم (۷۵٪)

هدف کلی: شاخصها و نشانگرهای مهم و عملی اندازه گیری سلامت جامعه، چگونگی تعیین نیازهای بهداشتی جامعه						
محتوای درس: شناسایی شاخصهای سلامت جامعه، شناسایی نشانگرهای مهم علمی سلامت جامعه، شناسایی نیازهای بهداشتی جامعه						
شماره جلسه	اهداف ویژه در پایان هر جلسه دانشجو باید بتواند:	حیطه	روش یاددهی یادگیری	مواد و وسایل آموزشی	زمان جلسه (دقیقه)	نحوه ارزشیابی و درصد آن
۸	۱- دانشجویان قادر باشند شاخصهای سلامت جامعه را بیان کند. ۲- دانشجویان قادر باشند نشانگرهای مهم علمی سلامت جامعه را شرح دهد. ۳- دانشجویان قادر باشند نیازهای بهداشتی جامعه را توضیح دهد..	شناختی	سخنرانی مباحثه ای پرسش و پاسخ بحث گروهی	ماژیک و وایت برد و پاورپوینت	۶۰ دقیقه	مشارکت در بحث علمی (۱۰٪) آزمون میان ترم (۱۵٪) آزمون پایان ترم (۷۵٪)

جلسه ۹: امتحان میان ترم

هدف کلی: فراگیران مفهوم بهداشت عمومی و بهداشت فردی را درک نمایند، وظایف و دامنه‌های فعالیت‌های بهداشت عمومی و بهداشت فردی را شرح دهند

محتوای درس: مفاهیم بهداشت عمومی، مفاهیم بهداشت فردی

شماره جلسه	اهداف ویژه در پایان هر جلسه دانشجو باید بتواند:	حیطه	روش یاددهی یادگیری	مواد و وسایل آموزشی	زمان جلسه (دقیقه)	نحوه ارزشیابی و درصد آن
۱۰	۱- دانشجویان بتوانند بهداشت عمومی را تعریف کنند. ۲- وظایف بهداشت عمومی را تشریح نمایند. ۳- دامنه فعالیت‌های بهداشت عمومی را توضیح دهد. ۴- مفهوم بهداشت فردی را بیان نماید. ۵- بهداشت اعضای بدن (پوست، مو، چشم، دهان و دندان،) را توضیح دهد.	شناختی	سخنرانی مباحثه ای پرسش و پاسخ بحث گروهی	ماژیک و وایت برد پاورپوینت	۶۰ دقیقه	مشارکت در بحث علمی (۱۰٪) آزمون میان ترم (۱۵٪) آزمون پایان ترم (۷۵٪)

هدف کلی: آشنایی با تیم بهداشتی ارائه انواع خدمات بهداشتی و یا تیم پزشک خانواده و نقش و جایگاه ماما در آنها در سطوح مختلف روستا و شهر

محتوای درس: تیم بهداشتی و خدمات آن ، تیم پزشک خانواده و خدمات آن ، نقش ماما در تیم بهداشتی و پزشکی خانواده ، نقش ماما در شهر و روستا

شماره جلسه	اهداف ویژه در پایان هر جلسه دانشجو باید بتواند:	حیطه	روش یاددهی یادگیری	مواد و وسایل آموزشی	زمان جلسه (دقیقه)	نحوه ارزشیابی و درصد آن
۱۱	۱- دانشجویان با تیم بهداشتی و خدمات آن آشنا و آن را شرح دهند. ۲- دانشجویان با تیم پزشک خانواده و خدمات آن آشنا و آن را شرح دهند ۳- دانشجویان نقش و جایگاه ماما را در شهر و روستا بیان کنند.	شناختی	سخنرانی پرسش و پاسخ بارش افکار حل مسئله	پاورپوینت	۶۰ دقیقه	مشارکت در بحث علمی (۱۰٪) آزمون میان ترم (۱۵٪) آزمون پایان ترم (۷۵٪)

هدف کلی: فراگیران با اهمیت مراقبتهای مادر و کودک آشنا شوند و مشکلات بهداشتی مادر و کودک را بشناسند. اقدامات لازم برای ارتقای سلامت مادر و کودک را شرح دهند

محتوای درس: تعاریف و مفاهیم بهداشت مادر و کودک ، مشکلات بهداشتی مادر و کودک ، نشانگرهای بهداشت مادر و کودک ، اقدامات لازم برای سلامت مادر و کودک ، مادران و کودکان پر خطر

شماره جلسه	اهداف ویژه در پایان هر جلسه دانشجو باید بتواند:	حیطه	روش یاددهی یادگیری	مواد و وسایل آموزشی	زمان جلسه (دقیقه)	نحوه ارزشیابی و درصد آن
۱۲	۱- دانشجویان اهمیت بهداشت مادر و کودک را توضیح دهد ۲- بهداشت مادر و کودک را تعریف کند. ۳- مشکلات بهداشتی مادر و کودک را در کشورهای جهان سوم توضیح دهد ۴- نشانگرهای بهداشت مادر و کودک را لیست کند. ۵- اقدامات لازم برای سلامت مادر و کودک را توضیح دهد. ۶- مادران و کودکان پر خطر را در نمونه های فرضی لیست کند.	شناختی	سخنرانی مباحثه ای پرسش و پاسخ	پاورپوینت ماژیک و وایت برد	۶۰ دقیقه	مشارکت در بحث علمی (۱۰٪) آزمون میان ترم (۱۵٪) آزمون پایان ترم (۷۵٪)

هدف کلی: اهداف و استراتژیهای بهداشتی جهانی، معرفی سازمان جهانی بهداشت و سایر سازمانهای بین المللی بهداشت

محتوای درس: استراتژیهای بهداشت، وظایف سازمان بهداشت جهانی، وظایف سازمانهای بین المللی بهداشت.

شماره جلسه	اهداف ویژه در پایان هر جلسه دانشجو باید بتواند:	حیطه	روش یاددهی یادگیری	مواد و وسایل آموزشی	زمان جلسه (دقیقه)	نحوه ارزشیابی و درصد آن
۱۳	۱- دانشجویان اهداف و استراتژیهای بهداشت را شرح دهد. ۲- دانشجویان هدف از تاسیس و وظایف سازمان جهانی بهداشت را توضیح دهند. ۳- دانشجویان هدف از تاسیس سایر سازمانهای بین المللی بهداشت را بیان کند.	شناختی	سخنرانی مباحثه ای پرسش و پاسخ حل مسئله بارش افکار	ماژیک و وایت برد پاورپوینت	۶۰ دقیقه	مشارکت در بحث علمی (۱۰٪) آزمون میان ترم (۱۵٪) آزمون پایان ترم (۷۵٪)

هدف کلی: آموزش عمومی، آموزش بهداشت و فلسفه آن، روشهای فردی و گروهی، مستقیم و غیر مستقیم، آموزش بهداشت و تاثیر آن بر برنامه های مختلف بهداشتی و مشارکت مردم در امور بهداشتی

محتوای درس: آموزش بهداشت و فلسفه آن، روشهای فردی و گروهی آموزش بهداشت. ، آموزش بهداشت و تاثیر آن بر برنامه های مختلف بهداشتی، مشارکت مردم در امور بهداشت.

شماره جلسه	اهداف ویژه در پایان هر جلسه دانشجو باید بتواند:	حیطه	روش یاددهی یادگیری	مواد و وسایل آموزشی	زمان جلسه (دقیقه)	نحوه ارزشیابی و درصد آن
۱۴	۱- دانشجویان آموزش بهداشت و فلسفه آن را شرح دهد. ۲- دانشجویان روشهای فردی و گروهی آموزش بهداشت را بیان کند. ۳- دانشجویان آموزش بهداشت و تاثیر آن بر برنامه های مختلف بهداشتی را توضیح دهد. ۴- دانشجویان مشارکت مردم در امور بهداشتی را شرح دهد..	شناختی	سخنرانی مباحثه ای پرسش و پاسخ بارش افکار حل مسئله	پاورپوینت ماژیک و وایت برد	۶۰ دقیقه	مشارکت در بحث علمی (۱۰٪) آزمون میان ترم (۱۵٪) آزمون پایان ترم (۷۵٪)

هدف کلی: فراگیران بتوانند مفهوم بهداشت جامعه نگر و نقش ماما را در آن تشریح نمایند.

محتوای درس: بهداشت جامعه نگر، مامایی جامعه نگر، نقش ماما رادر خدمات بهداشتی اولیه

شماره جلسه	اهداف ویژه در پایان هر جلسه دانشجو باید بتواند:	حیطه	روش یاددهی یادگیری	مواد و وسایل آموزشی	زمان جلسه (دقیقه)	نحوه ارزشیابی و درصد آن
۱۵	<p>۱- مفهوم بهداشت جامعه نگر را شرح دهد.</p> <p>۲- حرفه مامایی را تعریف کند.</p> <p>۳- مامایی جامعه نگر را توصیف نماید.</p> <p>۴- در نمونه های مفروض نقش ماما در بهداشت جامعه نگر را با ذکر مثال شرح دهد</p> <p>۵- نقش ماما رادر خدمات بهداشتی اولیه تفسیر نماید</p> <p>۶- نقش ماما را خدمات مربوط به مراقبت های زایمان در واحد های مراقبتهای بهداشتی اولیه شرح دهد.</p>	شناختی	سخنرانی مباحثه ای پرسش و پاسخ	ماژیک و وایت برد پاورپوینت	۶۰ دقیقه	<p>مشارکت در بحث علمی (۱۰٪)</p> <p>آزمون میان ترم (۱۵٪)</p> <p>آزمون پایان ترم (۷۵٪)</p>

هدف کلی: تعیین مشخصات آب سالم، بهسازی آب و بیماریهای ناشی از آب، مواد غذایی و هوا را شرح دهند.

محتوای درس: خصوصیات آب سالم، روش بهسازی آب، بیماریهای ناشی از آب، بهسازی مواد غذایی، بیماریهای ناشی از مواد غذایی، خصوصیات هوای سالم، اثرات آلودگی هوا، بیماریهای ناشی از هوای آلوده

شماره جلسه	اهداف ویژه در پایان هر جلسه دانشجو باید بتواند:	حیطه	روش یاددهی یادگیری	مواد و وسایل آموزشی	زمان جلسه (دقیقه)	نحوه ارزشیابی و درصد آن
۱۶	<p>۱- دانشجویان مشخصات آب سالم، بهسازی آب و بیماریهای ناشی از آن را شرح دهند.</p> <p>۲- دانشجویان بهسازی تولید و توزیع و مصرف و بیماریهای ناشی از مواد غذایی را توضیح دهند.</p> <p>۳- دانشجویان مشخصات هوای سالم، آلودگی هوا و بیماریهای ناشی از آن را بیان کنند.</p>	شناختی	سخنرانی مباحثه ای پرسش و پاسخ حل مسئله بارش افکار	پاورپوینت ماژیک و وایت برد	۶۰ دقیقه	<p>مشارکت در بحث علمی (۱۰٪)</p> <p>آزمون میان ترم (۱۵٪)</p> <p>آزمون پایان ترم (۷۵٪)</p>

هدف کلی: تعیین بهداشت مشاغل، محیط و مشاغل بیمارستانی با تاکید بر شغل مامایی و بهداشت مراکز آلوده به مواد مضر و مسموم						
محتوای درس: بهداشت مشاغل، بهداشت مامایی، بهداشت بیمارستانها، بهداشت مراکز آلوده به مواد مضر و مسموم						
شماره جلسه	اهداف ویژه در پایان هر جلسه دانشجو باید بتواند:	حیطه	روش یاددهی یادگیری	مواد و وسایل آموزشی	زمان جلسه (دقیقه)	نحوه ارزشیابی و درصد آن
۱۷	۱- دانشجویان بهداشت مشاغل را شرح دهند. ۲- بهداشت محیط و مشاغل بیمارستانی را بیان کنند. ۳- بهداشت مراکز آلوده به مواد مضر و مسموم را توضیح دهد.	شناختی	سخنرانی مباحثه ای پرسش و پاسخ حل مسئله	ماژیک و وایت برد پاورپوینت	۶۰ دقیقه	مشارکت در بحث علمی یا کنفرانس (۱۰٪) آزمون میان ترم (۱۵٪) آزمون پایان ترم (۷۵٪)

زمان دقیقه	مراحل تدریس
۵	آمادگی
۵	ارزشیابی جلسه قبل
۵	معرفی درس و بیان اهداف
۳۰	ارائه مطالب
۵	استراحت
۵	خلاصه کردن و نتیجه گیری
۳	ارزشیابی جلسه کنونی
۲	تعیین تکلیف و اختتام
۶۰	جمع کل

منابع اصلی درس:

- (۱) درسنامه پزشکی پیشگیری و اجتماعی، پارک، جی ای، جلد ۱، ۲، ۳- آخرین چاپ
- (۲) پارسای سوسن، بهداشت مادر و کودک. تهران، انتشارات سازمان سنجش، ۱۳۹۷
- (۳) اصول خدمات بهداشتی، دکتر حسین شجاعی تهرانی-۱۳۹۸
- (۴) گروه مولفین دانشگاه علوم پزشکی تهران- کتاب جامع بهداشت عمومی. تهران: ارجمند ج ۳.